।।श्री।। ।।अथ केतोदयविचारः संक्रांसायस्यलक्षणं। कथयामिसमासेन हृतानां हि
तकाम्यया।१। वरुणो भास्करो वापि अग्निश्च यमदेवता। कुबेरपवनश्चैव षडेते केतुरूवेतो:
।२। वरुणस्य दशापुत्राश्चतुर्विंशो रवेस्तथा। अग्निपुत्राश्चतुर्विंशो यमस्यनवकीर्तिताः।३
अष्टादशा कुबेरस्य त्रयोविंशतिरिंद्रजाः।। एवं संख्या च केतूनां शतमष्टोत्तरं स्मृतं।४। आव
णेस्याद्यपञ्चैव वरुणस्य सुतोदयः। वर्षंति च तदा मेघास्तोयपूर्णा वसुंधरा।५। उन्मार्गे सरि
तोयांति जलवेवं महास्रवेत्। समर्घाणि च धान्यानि वरुणस्य सुतोदयः।६। आश्विने का
र्तिके मासि सूर्यपुत्रान्विनिर्दिशेत्। नदीकूपतडागानि सर्वाश्च परिशोषयेत्।७। म्रियंते च
तडागाव सर्वान्येपि चतुष्पदा। देवो न वर्षते तत्र दुर्भिक्षं च महाभयं।८। सूर्यपुत्रोदये ज्ञा
तेएतद्भवति लक्षणं। मार्गशीर्षे तथा पौषे अग्निपुत्रान्विनिर्दिशेत्।९। अग्निः दग्धानि ग्रा
मानि आरण्यानि वनानि च। निघ्नंति च तथा वेश्मा समस्तास्तपीडिता।१०। अग्निचोर

ORIENTAL INSTITUTE, M. S. UNIVERSITY, BARODA-(INDIA)

मेतरदय वि. भयंतत्र प्रजानां च्छ्रा पयस्तथा । माघफाल्गुनयोर्मध्ये यमपुत्रान्विनिर्दिशेत् ॥११॥ दुर्भिक्षं जायते
घोरं सर्वधान्यानि संक्षयः । चैत्रे वैशाखमासे च कुबेरपुत्रान्विनिर्दिशेत् ॥१२॥ यादृशो दृश्यते तामे
६ पाजलं पतिति तादृशं । वर्द्धयंति कुलं सर्वं निंदंती च सुहृन्मुहुः ॥१३॥ वसुंधरा राजते सर्वौषधं धा
न्यसमाकुला । ज्येष्ठ आषाढमासे च [illegible] वं भवति लक्षणं ॥१४॥ तथा मेघाः प्रातवंतः वाहुनास्य
शरदपः । ततः प्रसादशिखरा पतंति [illegible] ता ॥१५॥ विरुध्यातन्महीपालान् रूपांति चैतथा
समं । ज्येष्ठाषाढयोः संभूतमेव भवति लक्षणं ॥१६॥ इति गर्गसंहितायां केतोदयविकारः ॥
शृतिकाद्य विशाखा च पर्वा साद्रपदा तथा । मघापुष्यो च तरुणी रवौ फाल्गुनिमेव चेत् ॥१॥ यदि
चचलंति वायु परिवेष शशिसूर्ययोः । भूमिकंपाश्च निर्घात उल्का वा पततेयदि ॥२॥ ग्रहणं राम
चंद्रसूर्योर्भ्यां केतुश्चैवं तु दर्शनं ॥ तस्माद्दिश्यते यथा पाषाण पततेयदा ॥३॥ तारका पतने ६
चैव भव्यं चैव महद्भुतं । आग्निमयंतं [illegible] तस्य परद्युमिलक्षणं ॥४॥ पुरं च क्षीणतेस
वे चातुर्वर्ण्ये जनैः सह । नेत्ररोगमतिसारं आग्नि [illegible] बलोसवेत् ॥५॥ अल्पक्षीरस्तथा गाव

अल्पपुष्पफलद्रुमा । सस्यानांनाशनं चैव अल्पवृष्टिनिनिर्दिशेत् ॥६॥ कपालहस्ता दृश्यं
ते क्षुधार्त्तप्रपीडितो नराः । सैंधवा यवनाश्चैव कंबोजास्तथ वाल्हिकाः ॥७॥ जालंधराश्चका
श्मीरा समस्तं चोत्तरापथं । एते दिशा विनश्यंति तस्मिन्नुत्पात दर्शने ॥८॥ इति आग्नेयमंडलं ॥
हस्तचित्रा तथा स्वाती मृगो वा घ पुनर्वसुः । उत्तराफाल्गुनी चैव तान्तुराधा परिकीर्तिता ॥१॥ पघत्र
चलते धात्र अल्पं चैव महद्भुतं । वायव्यं तं विजानीयात्तस्य वक्ष्यामि लक्षणं ॥२॥ महावातं त
था वाति महासस्यमुपस्थितं । उत्पातापि हतान्येषां मत्स्यं तु वर्तिनो दकं ॥३॥ प्रकाराणि गिरिश्रं
गाणि तोरणाट्टालकानि च । वायुनाकृष्यमाणानि निपतंति महीतले ॥४॥ देवादिमास्तथा रा
जा वृक्षाश्च सवनानि च । नष्टधर्मार्थे तथा सर्वे ह्याहाकृत प्रजायते ॥५॥ पंचालकासूरसेना
श्च सैंधवा म्लेंच्छ बर्बरी । पारद्याम्मागधाश्चैव सौराष्ट्रकास्तथा ॥६॥ कर्णाटका तथा चैव
ये चान्ये विंध्यवासिनः । एते देशा विनश्यंति तस्मिन्नुत्पात दर्शने ॥७॥ इति वायव्यमंडलं ॥
आश्लेषा च तथा मूलं पूर्वाषाढा तथैव च । रेवती शतभिषा रोहिं उत्तराभाद्रपदा तथा ॥१॥ ना

कोतूहलप्रदी. क्षणं तं विजानीयात्तस्य वक्ष्यामि लक्षणं।अतिवृष्टिर्भवेन्मेघा विद्युत्तडितमंडलं।१।छादयं
ति दिशा सर्वा वर्षंति च समंततः।२।इक्षुर्यवाश्च तिला माषा गोधूमाः शालि सर्षपाः।३।निष्पद्यं
२ ते तु भागा दोगिरिष्टं गोच यो द्विता।व क्षीरश्च द्रुमा दो वहुपुष्पफलद्रुमाः।४।आरोग्यं जा
यते तत्र बहुसस्या च मेदिनी।धान्यानि चैव सर्वाणि दुर्भिक्षं जायते क्षुदि।५।कीटकाम
षकाश्चैव शलभा मकरास्तथा।मत्स्या सरीसृपाश्चैव गोधिका विपालिकास्तथा।६।एते
षां चैव सर्वेषां पीडा भवति निश्चितं।नागोर कौंकण काश्मीर सौराष्ट्रा सिंधुसागराः।७।उदुंबर
महीछन्नं तथा ग्राम पुरानि च।एते देशा विनश्यंती आसिन्धु सा तद्दर्शने।८।इतिवारुणमंडलं।
ज्येष्ठा च रोहिणी चैव अभिजिन्नाम श्रवणं तथा।धनिष्ठा उत्तराषाढा भरणी च सप्तमस्तथा।१।यद्य राम
भ्र च लते वायु भवे हंशाशिरस्सर्पोः।ताप्तकाप्तनं चैव अभ्यासिंचिनमह्णुतं।२।माहेंद्रं तं २
विजानीयात्तस्य वक्ष्यामि लक्षणं।बहुक्षीरद्रुता गावो बहुपुष्पफलद्रुमाः।३।प्रजानां समुदि
ताः सर्वे सर्वरोगविवर्जिताः।शांतिं कुर्वंति राजानं सुलभं लभते अन्नं।४।समुद्रानगधा

थेवमध्यदेशादिनिम्बरा । कुरादेश्रं समस्तं वा पार्थिये घातथेवच । ५ । एते देशाविन

श्यंतिभाग्निबुधात दर्शने । अवकारतेश्वराहि गम्यंति अन्य पावश पावकात् । ६ । त्रिमासि

कं वभागेषु नारणंच द्विमासिकं । मासमेकेन वायव्यं माहेंद्रं सप्तरात्रिकं । ७ । भागेये

पाव्यते लोकावायव्ये पुनस्तत्परा । ...णोपाद्विमाचात्र सर्वमाहेंद्रमंडकं । ८ । इति

माहेंद्रमंडलाविचारः ॥ । इतिवा...लिताचार्यकेतल्हदय विचारः ॥ ।

अथ विद्युल्लता फलं । ऐंद्रीच जलदा ... विद्युदाग्नेय प्रभवेतात्रीनो । वायव्य स्वल्प जलाभो

ताने र्ऋतो च मरुत्प्रिया । १ । वारुणोघननीरा... वायव्या चातररहता । कामवर्षी

पकौबेरी ऐशानाक्षाप्रवर्षिणी । २ । पूर्वं इदेवब्रंनेदक्ष त्रेयदागछति भास्करा । अहोरा

त्रंनिरस्ते अमोघं विद्युद्दर्शनं । ३ । इति विद्युल्लताविचारः । । १४ । ।

ORIENTAL INSTITUTE,
M. S. UNIVERSITY,
BARODA-(INDIA)

केतूदयः

३

अथ केतोदयः॥ १३ अथातो व्यक्तचारस्तु धूमकेतुः सुदारुणः। दावाग्निसदृशो

ष्ठो उत्तराश्विनस्तां शिरवं॥१॥ सस्तोस्तमनकालेतु रवे धूमं विमुंचति। सदृश्य पश्चि

स्वयातीव यसंतीवनभस्तथा॥ २ त्रिपादश्च नक्षत्र्यंतीलोभानां दर्शनाद्विविक्तलो

ज्ञात्सत्रु क्रूता क्रूरापरमदारुणाः। ३ यामामाद्ये प्रदेशांत गगने संप्रदृश्यते। नास्य

तारामयं रूपं प्रश्यंति ज्ञानचक्षुषः॥४॥ केतुः पूर्वेण दृश्यंते तथा चान्यः प्रदृश्यते।

दीप्तयाशिखया श्वेतं प्रजानां शुभदायकः॥५॥ यावद्दिनानि दृश्यंते पूर्वसंध्यासु

दृश्यते। तावन्मासान् निराजानः शास्त्रे प्रतिचरस्थितः॥६॥ कर्णाटः केरलश्चैव उज्जैन्यां रात

सौराष्ट्रकं महाराष्ट्रादिदेशांतु क्षुधपापीडिता नराः॥७॥ नेपाल हस्ताद्दृश्यंते ३

समस्तं दाक्षिणादिशि। इति श्रीसंपूर्णम्। इति केतूदयविचार॥ १

शके ७५३ स्वराब्दे स्वाब्दे पंचम्यां शुक्र माघे गणोपनामक माधवेन। २